

Διερεύνηση των Αξιών και Λειτουργιών των Υγροτόπων της Ρόδου, με Στόχο την Ολοκληρωμένη Διαχείρισή τους

Μοσχούς Σταμάτης^{1,2*}, Μαρτίνης Αριστοτέλης², Γεωργιάδης Μ. Νίκος³

1: Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του

Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού - Π.Μ.Σ. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, GR- 85100 Δημοκρατίας 1, Ρόδος

2: Α.Τ.Ε.Ι Ιονίων Νήσων, Τμήμα Τεχνολογίας Περιβάλλοντος & Οικολογίας, GR-29100, Πλατεία Κάλβου 2,

Ζάκυνθος

3: WWF Hellas, GR-11743, Λεμπέση 21., Αθήνα

Εισαγωγή

Οι υγροτόποι της Ρόδου αποτελούν σημαντικά οικοσυστήματα, με ιδιαίτερο φυσικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό ενδιαφέρον. Οι αξίες και οι λειτουργίες τους είναι ζωτικής σημασίας και ξεπερνούν τα τοπικά όρια, διότι αποτελούν ουσιαστικά καταφύγια πολλών ειδών ορνιθοπανίδας κατά τη μεταναστευτική περίοδο.

Οι συνεχείς και έντονες ανθρώπινες δραστηριότητες συνεχίζουν να υποβαθμίζουν και να μειώνουν την έκταση των υγροτόπων της Ρόδου, με περιβαλλοντικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής. Εκτός από τις άμεσες περιβαλλοντικές επιπτώσεις στα οικοσυστήματα και την βιοποικιλότητα, η απώλεια υγροτόπων επηρεάζει επίσης την ποιικιλότητα και την αισθητική του νησιωτικού τοπίου, καθώς και την τοπική πολιτιστική κληρονομιά.

Στην παρούσα έρευνα επιχειρείται η αποτύπωση, η καταγραφή και η αξιολόγηση της κατάστασης όλων των υγροτόπων του νησιού, με στόχο την ανάδειξη της αξίας τους και του ρόλου τους στην διατήρηση της βιοποικιλότητας και του φυσικού περιβάλλοντος. Επίσης μέσα από μια ολοκληρωμένη διαχείριση μπορεί να επιτευχθεί τόσο η αποτελεσματική προστασία τους, όσο και η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη των περιοχών αυτών, δίνοντας ταυτόχρονα ευκαιρίες για εναλλακτικές μορφές τουρισμού στο νησί της Ρόδου.

Κατάσταση των υγροτόπων της Ρόδου

Κατεγράφησαν 41 υγροτόποι, 34 οι οποίοι είχαν εντοπιστεί από το WWF Ελλάς και 7 νέοι υγροτόποι οι οποίοι εντοπίστηκαν στο πλαίσιο των ερευνών πεδίου, στο πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας «Αναγνώριση των Αξιών και Λειτουργιών των Υγροτόπων της Ρόδου, με Στόχο την Ολοκληρωμένη Διαχείρισή τους».

Διαπιστώθηκε η μεγάλη οικολογική και περιβαλλοντική αξία των υγροτόπων της Ρόδου, καθώς και τα μεγάλα προβλήματα από την συνεχιζόμενη υποβάθμισή τους λόγω των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και κυρίως του τουρισμού. Και στη Ρόδο, τα υγροτοπικά οικοσυστήματα αντιμετωπίζονται όπως και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Η Διαχείρισή τους και η Προστασία τους συγκροτείται έντονα με την βραχυπρόθεσμη τουριστική ανάπτυξη και την τάση για γρήγορο και εύκολο κέρδος, αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα την προστασία του φυσικού και πολιτισμικού πλούτου.

Αποτελέσματα

Νέοι υγροτόποι

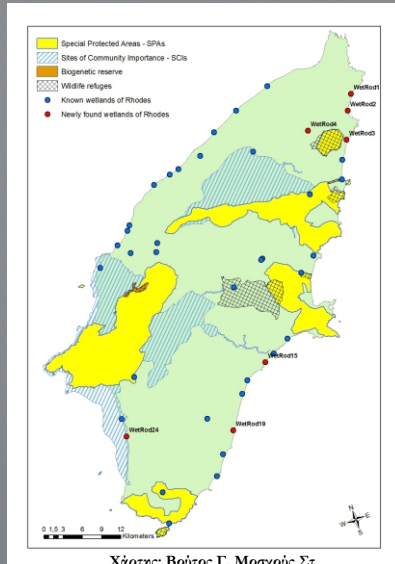

(Εγκβολή Σινιάδι)
Φωτο: Μοσχούς,Στ

Η σημασία των υγροτόπων της Ρόδου

Η διατήρηση των υγροτόπων της Ρόδου αποτελεί μονόδρομο για το φυσικό περιβάλλον του νησιού. Η επιβίωση του ελαφιού *Dama dama*, πανάρχαιο σύμβολο της Ρόδου, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ύπαρξη των επιφανειακών υδάτων. Το ενδημικό είδος ιχθυοπανίδας Γκιζάνι του γλυκού νερού, κατοικεί αποκλειστικά στα ρέματα τις πηγές και τις φραγμολιμένες της Ρόδου. Το Γκιζάνι θεωρείται ως ένα από τα πιο απειλούμενα είδη ψαριών των γλυκών νερών στην Ευρώπη.

Μεγάλη είναι επίσης η σημασία των υγροτόπων για τα πουλιά. Παλαιότερες παρατηρήσεις όπως και οι καταγραφές που πραγματοποιήθηκαν στην παρούσα έρευνα, έδειξαν πως οι υγροτόποι της Ρόδου είναι από τους πλέον σημαντικούς βιότοπους για τα πουλιά της περιοχής, καθώς χρησιμοποιούνται είτε ως τόποι αναπαραγωγής, είτε ως τόποι διαχείμασης και φυσικά ως τόποι ανεφοδιασμού κατά την περίοδο της μετανάστευσης.

Χάρτης: Βούτος Γ, Μοσχούς Στ

Περιοχή μελέτης - Μεθοδολογία

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο νησί της Ρόδου, το οποίο βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα του Αιγαίου. Καλύπτει έκταση περίπου 1200-1400 τετραγωνικών χιλιομέτρων, ενώ η ακτογραμμή υπολογίζεται περίπου σε 220 χιλιόμετρα. Το κλίμα είναι καθαρά μεσογειακό και επικρατεί έντονη ηλιοφάνεια και ξηρασία τους καλοκαιρινούς μήνες ενώ τα καιρικά φαινόμενα κατά τη διάρκεια του χειμώνα είναι ήπια.

Η καταγραφή, αποτύπωση και αξιολόγηση της κατάστασης των υγροτόπων έγινε από 01.02.2012 έως 30.06.2012. Πραγματοποιήθηκαν πολλές επισκέψεις και αυτοψίες σε όλες τις περιοχές ενδιαφέροντος και με τη χρήση GPS κατεγράφησαν τα ακριβή σημεία των υγροτόπων και στη συνέχεια με τη βοήθεια του Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών (GIS) και δορυφορικών εικόνων, έγινε η μεταφορά τους και η αποτύπωσή τους σε χάρτη. Οι αυτοψίες πραγματοποιήθηκαν σε 34 υγροτόπους που είχαν εντοπιστεί από το WWF Ελλάς το 2010, κατά την υλοποίηση του προγράμματος «Απογραφή & προστασία των νησιωτικών υγροτόπων της Ελλάδας», και σε 7 νέους υγροτόπους, οι οποίοι εντοπίστηκαν κατά την παρούσα έρευνα.

Επίσης, κατά την παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκαν καταγραφές ορνιθοπανίδας σε δέκα (10) επιλεγμένους υγροτόπους του νησιού, τα τελευταία τρία χρόνια 2010-2012

(Λασιόπτερηγας, *Tibia glareola*)
Φωτο: Μοσχούς,Στ

(Μυροαίγιος, *Saxicola torquata*)
Φωτο: Μοσχούς,Στ

(Ποταμοσφρυγίτης, *Charadrius dubius*)
Φωτο: Μοσχούς,Στ

(Λετομάχος, *Lanius collurio*)
Φωτο: Μοσχούς,Στ

(Λευκοτεινιάς, *Ergetta garzetta*)
Φωτο: Μοσχούς,Στ

(Χαλιόκοτσες, *Plegadis falcinellus*)
Φωτο: Μοσχούς,Στ

(Μαχητής, *Philomachus pugnax*)
Φωτο: Μοσχούς,Στ

(Κρηπτοστανιάς, *Actitis hypoleucos*)
Φωτο: Μοσχούς,Στ

(Φρυγανόσφρυλο, *Ephippia caesia*)
Φωτο: Μοσχούς,Στ

(Καλαμοκοκιάς, *Himantopus himantopus*)
Φωτο: Μοσχούς,Στ

Βιβλιογραφία

1. Γ. Κατσαδωράκης, Κ. Παρραγκιμιάν, (2007), Απογραφή των υγροτόπων των νησιών του Αιγαίου, WWF Ελλάς
2. ΠΟΙΕΙΝ ΚΑΙ ΠΡΑΤΤΕΙΝ, (2012), Τα άφρακτα νερά και η προβληματική της ανάπτυξης, Ρόδος
- 3.

(Παρατήρηση, Εγκβολή Ποταμού Γαδουρά)
Φωτο: Μετζανίδου,Δ, ΑΙΘΡΙΑ

(Ποταμός Λουτάνης)
Φωτο: Μοσχούς,Στ